

College van burgemeester en wethouders

GOEDGEKEURD

Vergadering van 30 april 2024

Beleid en Uitvoering - Team Economie
en Recreatie

**13 2024_B&W_00329 Informatienota Nationaal Park Weerribben-Wieden:
Jaarplan 2024 en Ambitieplan 2024-2030**

Samenstelling:

Aanwezig:

J.H. Bats, burgemeester en voorzitter; M. Smit, wethouder; T. Jongman, wethouder; M. Scheringa, wethouder; H. de Jong, plv. gemeentesecretaris

Afwezig:

B. Harmsma, wethouder; M.W. de Graaf, gemeentesecretaris

Samenvatting

In 2017 is de Stichting Nationaal Park Weerribben-Wieden opgericht. In het bestuur van deze Stichting hebben diverse gebiedspartijen zitting. Wethouder Harmsma is bestuurslid namens de gemeente Steenwijkerland. Op 7 mei a.s. zal de Stichting zich in een werkvergadering presenteren. Vooruitlopend hierop informeren wij u over het vastgestelde Ambitieplan 2024-2030 en het Jaarplan 2024. Verdere informatie over de Stichting en haar werkzaamheden kunt u terugvinden op de website www.npweerribbenwieden.nl.

Informatienota

Inleiding

In 2017 is de Stichting Nationaal Park Weerribben-Wieden opgericht. In het bestuur van deze Stichting hebben diverse gebiedspartijen zitting:

- Koninklijke Horeca Nederland, afdeling Steenwijkerland
- Staatsbosbeheer
- Inwoners
- LTO, afdeling Steenwijkerland
- Rietsector
- Natuurmonumenten
- Business Club Steenwijkerland - Toerisme
- Duurzame ambachtelijke ondernemers, erfgoed en cultuur(historie)
- Gemeente Steenwijkerland

Wethouder Harmsma heeft zitting in het bestuur namens de gemeente Steenwijkerland. Op 7 mei a.s. zal de Stichting zich in een werkvergadering presenteren. Vooruitlopend hierop willen we u hierbij informeren over het vastgestelde Ambitieplan 2024-2030 en het Jaarplan 2024. Verder informatie over de Stichting en haar werkzaamheden kunt u terugvinden op de website www.npweerribbenwieden.nl.

Kernboodschap

Sinds 2017 werken verschillende gebiedspartijen nauw samen in de Stichting Nationaal Park Weerribben-Wieden financieel ondersteund met een financiële bijdrage vanuit de gemeente. De afgelopen jaren hebben Rijk en provincie Overijssel ook een financiële bijdrage geleverd. Ook de komende periode zal het Rijk financieel bijdragen op basis van het Beleidsprogramma Nationale Parken 2024-2030 en we gaan ervan uit dat de provincie haar verantwoordelijkheid zal gaan nemen en zal gaan bijdragen. Vooruitlopend hierop heeft de Stichting Nationaal Park Weerribben-Wieden een ambitieplan 2024-2030 opgesteld. Het jaarplan 2024 maakt hier onderdeel van uit. U wordt uitgenodigd hier kennis van te nemen.

NB: De realisatie van het European Wetland Center in Ossenzijl is in eerste instantie een opgave voor Staatsbosbeheer, één van de partners binnen de stichting. Vanuit de Stichting NP Weerribben-Wieden zal natuurlijk nauw worden samengewerkt om dit EWC te ontwikkelen tot een poort naar het gebied.

Consequenties voor de gemeente

n.v.t.

Communicatie

De Stichting Nationaal Park Weerribben-Wieden verzorgt zelf haar communicatie o.a. via de website www.npweerribbenwieden.nl, nieuwsbrieven en informatiebijeenkomsten.

Vervolg

Op 7 mei a.s. zal de Stichting Nationaal Park Weerribben-Wieden zichzelf presenteren in een (digitale) werkvergadering.

Besluit

In te stemmen met de informatienota over het Ambitieplan 2024-2030 en het Jaarplan 2024 van de Stichting Nationaal Park Weerribben-Wieden.

Bijlagen

1. Ambitieplan-2024-2030-en-Jaarplan-2024-sNPWW.pdf

Handelen uit verbinding

Ambitieplan 2024-2030
& Jaarplan 2024
Nationaal Park Weerribben-Wieden

Voorwoord

In Nationaal Park Weerribben-Wieden ben je thuis. Je voelt je verbonden met de unieke natuur, het erfgoed en het landschap. Bij ons kan iedereen 'gewoon' zichzelf zijn en dat maakt dat je je direct geborgen en ontspannen voelt. Ons gebied is echter verre van 'gewoon'. Het landschap is magisch en elke plek, elk seizoen en zelfs elk tijdstip van de dag is hier anders. Van het veenhart, via riet, moeras en water naar de hoger gelegen delen of het nieuwe land. De kracht van de natuur én van mensenhanden hebben hier iets unieks gevormd dat je elke keer weer verwondert.

De dynamiek in ons gebied geldt voor het landschap en de natuur maar zeker ook voor de mensen. De dorpen en de steden hebben allemaal hun eigen eigenzinnige karakter. Giethoorn en de andere vaartdorpen, de historische Zuiderzeestadjes en Steenwijk Vestingstad; ze zijn allemaal vol beleving en beweging. Hier houden we tradities levend en bouwen we samen aan nieuwe verhalen.

In 2024 opent stichting Nationaal Park Weerribben-Wieden, bestuur en werkorganisatie, een nieuw hoofdstuk. Een hoofdstuk dat grotendeels gebaseerd is op het nieuwe Beleidsprogramma Nationale Parken dat in 2023 werd vastgesteld door het ministerie van LNV en geaccordeerd door de Tweede Kamer. Het

beleidsprogramma stelt doelen en kaders voor de nationale parken in Nederland in de periode 2024-2030.

In ons Ambitieplan 2024-2030 en Jaarplan 2024 werken we vanuit dezelfde doelen. We beschrijven welke projecten we gaan uitvoeren in 2024, of opstarten, om de doelen gerealiseerd te krijgen.

In stichting Nationaal Park Weerribben-Wieden werken bestuursleden namens Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, LTO Noord, Businessclub Steenwijkerland, KHN Steenwijkerland, Verenigingen van rietelers, Platform Duurzame Ambachten, gemeente Steenwijkerland en Bewoners, samen met de werkorganisatie aan het beschermen, beheren en ontwikkelen van ons Nationaal Park. Opdat bewoners, bedrijven, bezoekers en toekomstige generaties kunnen blijven genieten van één van de mooiste gebieden van Nederland.

De foto's in dit plan komen uit de fototentoonstelling Mooiste Plek. Hierin nemen bewoners je mee naar hun mooiste plek in het gebied. De tentoonstelling reist in 2024-2025 langs dorpshuizen en bibliotheken.

Nationaal Park Weerribben-Wieden.

Mooi dat je d'r bent.

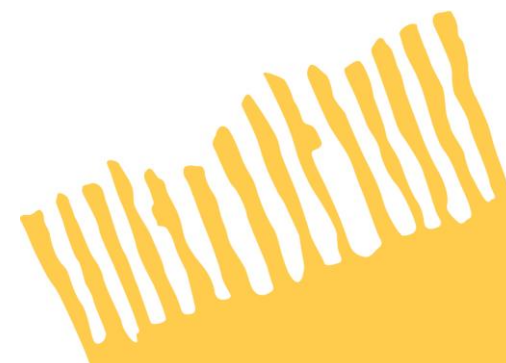
Inhoudsopgave

Inhoud

Voorwoord.....	2
Inhoudsopgave	3
Leeswijzer.....	5
Terugblik op 2023.....	7
Missie.....	9
Doorkijkje 2030.....	11
Doelen	13
Doel 1 Versterken natuur-, landschaps-, ruimtelijke kwaliteiten.....	14
Doel 2 Ontwikkelen naar robuustere landschapsgebieden	19
Doel 3 De natuurbeleving versterken in balans.....	23
Doel 4 De samenleving steviger verbinden.....	27
Doel 5 De herkenbaarheid vergroten	33

Bijlagen

1. Projecten 2024 | 2. Begroting 2024 | 3. Kenmerken kwaliteitsbezoeker | 4. Glocalities paspoorten persona's

Nationaal Park
Weerribben-Wieden

Leeswijzer

In het Meerjaren jaarplan 2024 zetten we de eerste stappen vanuit het nieuwe Beleidsprogramma Nationale Parken 2024-2030.

Eerst blikken we terug op onze activiteiten en mijlpalen uit 2023, die de basis vormen voor veel van de projecten voor 2024.

Daarna volgt de aangescherpte missie, waarin we nadruk leggen op de sterke verbondenheid tussen de mens en de natuur, maar ook op het belang van een goede balans tussen natuur, leefbaarheid en economie.

Vervolgens worden de doelen toegelicht waar we in 2024 de eerste stappen voor zetten en die we in 2030 hopen te behalen. Deze vijf doelen zijn anders dan de vorig jaar opgestelde strategische lijnen, maar sluiten beter aan bij het nieuwe beleidsprogramma nationale parken waar we komende jaren uitvoering aan zullen geven.

De 5 doelen uit het Beleidsprogramma zijn:

- Het versterken van de natuur-, landschaps-, erfgoed- en ruimtelijke kwaliteiten van Nationaal Park Weerribben-Wieden.
- Robuuste natuur- en landschapsgebieden met stevige natuurkernen in Nationaal Park Weerribben-Wieden.
- Een sterke en unieke natuurbeleving in Nationaal Park Weerribben-Wieden, in balans met de draagkracht van de natuur en leefomgeving.
- Nationaal Park Weerribben-Wieden in sterke verbinding met de samenleving.
- De herkenbaarheid van Nationaal Park Weerribben-Wieden vergroten, ook als onderdeel van de gezamenlijke nationale parken.

In de hoofdstukken daaropvolgend zullen alle 5 doelen stuk voor stuk worden toegelicht. Elk hoofdstuk start met een korte toelichting op het doel. Gevolgd door de speerpunten en projecten. Vele projecten zullen een langere termijn beslaan dan alleen 2024, en ook dragen veel projecten bij aan meer dan één doel. Een toelichting op de projecten, aan welke doelen ze bijdragen en welke tijdsperiode ze beslaan is opgenomen als bijlage.

Terugblik op 2023

2023 was het laatste jaar waarin, vanuit het programma Tijdelijke Ondersteuningsregeling Nationale Parken Nieuwe Stijl, uitvoering werd gegeven aan de projecten van stichting Nationaal Park Weerribben-Wieden.

Om meer focus aan te brengen in de activiteiten werd gewerkt vanuit 4 strategische lijnen:

- Versterken van de kwaliteit van de natuur in samenhang met de omgeving.
- Bedrijven, bewoners en bezoekers zijn betrokken bij het gebied en dragen actief bij aan het behoud en de ontwikkeling ervan.
- Duurzaam en circulair groeipotentieel ontwikkelen.
- Stichting Nationaal Park Weerribben-Wieden als aanjager voor integrale gebiedsontwikkelingen in de regio.

Ook werd in 2023 uitvoering gegeven aan projecten en activiteiten, zoals beschreven in het Projectplan Nationaal Park Nieuwe Stijl (Stichting Nationaal Park Weerribben-Wieden, 2020).

2023 startte met 2 minisymposia voor bewoners, Uit liefde voor het Landschap en Verhalen van het Hoge Land. Daarmee was gelijk het jaarthema van de activiteiten duidelijk: Levend Landschap vol verhalen. Dat ook was terug te zien in het nieuwe gebiedsmagazine, dat een verdiepingsslag maakte en met (historische) achtergrondverhalen kennis vermeerderde en

betrokkenheid vergrootte. Ook namen 3 volle voorpremières in Theater de Meenthe de bewoners mee naar het leven Onder het Maaiveld.

Als onderdeel van het programma Nationale Parken Nieuwe Stijl werd samen met bewoners en bedrijven de merkidentiteit vastgesteld en een merkgids gemaakt. Tijdens de Beleefweek zagen de Landschapsbiografie en nieuwe Natuurgids Crossbill Guide Weerribben-Wieden het licht.

Het project Bloemrijke Akkerranden leverde een bijdrage aan de biodiversiteit en werd nader onderzocht door een stagiair. Ook in 2023 was Weerribben-Wieden proeftuin voor onderwijs en innovatie. (Groepen) studenten onderzochten uiteenlopende onderwerpen.

De betrokkenheid van ondernemers werd versterkt met het Gastheren/Gastvrouwen-netwerk en verschillende symposia, waaronder de lancering van de gebiedspromotiecampagne. Voor het eerst maakte een Nationaal Park een uitstapje naar de radio.

Educatie speelde weer een grote rol in het vergrootten van kennis en betrokkenheid onder bewoners. Naast het gebiedsmagazine dat in alle bibliotheken en dorpshuizen ligt, ook met een serie verdiepende verhalen (longreads) en het Nationaal Park scholenproject met IVN. Bijzonder was ook de bijdrage in organisatie en communicatie aan het allereerste Rietfestival in Kalenberg.

Hieronder een overzicht van de projecten die zijn uitgevoerd in 2023.

Projecten 2023

- Nieuwjaarsreceptie met TV-boswachter Arjan Postma
- Minisymposium Verhalen uit het hoge land
- Minisymposium Uit liefde voor het landschap
- Voorpremière Onder het Maaiveld
- Dag voor de ondernemer
- Bijeenkomst Gastheren/-vrouwen van het landschap
- Lancering gebiedspromotiecampagne Mooi dat je d'r bent
- Bijeenkomsten Groene Voorlichters
- Longreads over J.C. Bloem, vogeltrek, wildplukken, Willem Bastiaan Tholen
- In gesprek met de plaatselijk belangen
- Dag van het Nationaal Park
- Proeftuin voor onderwijs en innovatie (evaluatie app, van TIP naar tAPP, kwaliteitsscan, profiel kwaliteitsbezoeker, imago-onderzoek, Regeneratieve bestemming, Verhalen uit het hoge land, Hospitable Boating Giethoorn, Waarde ecosysteemdienst recreatie, bloemrijke akkerranden.)
- Rietfestival Kalenberg
- World Clean up Day
- Beleefweek
- Fototentoonstelling Mooiste Plek
- Presentatie Landschapsbiografie
- Presentatie Crossbill Guide
- Open dag Lekkers uit de Kop
- Bloemrijke akkerranden
- Baarlingerpolder
- Business Gala Steenwijkerland
- Boomfeestdag
- Jeugdnatuurclubs en junior rangers
- Nationaal Park Scholenproject voor het basisonderwijs met IVN
- Onderzoek reststromen
- Art Nouveau route
- Merkidentiteit en merkgids
- Lekkers uit de Kop. Kijkjes in de keuken, uitbreiden netwerk, Open Dag.
- Charter for Sustainable Tourism
- IPB reststromen
- Educatiestrategie Magische Momenten

Missie

Ons Nationaal Park Weerribben-Wieden, dat wij als **bewoners**, **bedrijven** en **bezoekers** koesteren, is ontstaan door de kracht van natuur én door menselijk handelen. Die natuur is de basis van ons bestaan, ons geluk en onze gezondheid. Zij geeft zuurstof, water, bodem, voedsel, grondstoffen, mogelijkheden tot ontspanning en levert een positieve bijdrage aan onze mentale gezondheid. Wij zien de mens als partner of onderdeel van de natuur. De natuur bestaat uit andere vormen van leven waar we rekening mee moeten houden, waar we samen mee leven. Niet alleen de mens doet ertoe. Sterker nog, de mens is geen op zichzelf staande aanwezigheid op aarde. We zijn in alles verbonden met de natuur, **wij zijn natuur**. Stichting Nationaal Park Weerribben-Wieden vindt haar bestaansrecht in het beschermen van die cruciale basis voor leven.

Stichting Nationaal Park Weerribben-Wieden is de **hoeder** van het cultuurlandschap, de natuur en het erfgoed in de Kop van Overijssel. Vanuit dit fundament is er een stevige basis voor **leefbaarheid** en **economie**, waardoor bewoners met plezier kunnen wonen en bedrijven kunnen floreren. Het gebied is aantrekkelijk voor vele bezoekers. Doordat inwoners en ondernemers houden van hun gebied dragen ze actief bij aan het behoud en de ontwikkeling ervan. Door beleving laten we bezoeker van het gebied genieten en leveren zij een bijdrage aan het veerkrachtig maken van Weerribben-Wieden. Zo voelt heel de samenleving zich verbonden met natuur, erfgoed en landschap.

Stichting Nationaal Park Weerribben-Wieden bouwt aan een omgeving die **perspectief** biedt aan huidige en toekomstige generaties. Daarbij is het van belang dat natuur en erfgoed, bewoners en bedrijven, landbouw en toerisme elkaar versterken. Ons Nationaal Park denkt en handelt vanuit een **ecosysteem** gedachte, waarin zorg voor het hele leefsysteem het uitgangspunt is, omdat alles met elkaar verbonden is.

Stichting Nationaal Park Weerribben-Wieden zet in op het **versterken** van de kwaliteit van de natuur; vergroening buiten de randen van de natuurkern en het verkleinen van de impact van menselijk handelen op die natuur. Daarom maakt stichting Nationaal Park Weerribben-Wieden mensen bewust van het belang van de natuur, door ze met haar activiteiten van het gebied te laten houden. Met de bedoeling dat ze er iets voor terug willen doen, er goed voor willen zorgen en eraan willen bijdragen ten gunste van huidige en volgende generaties.

Nationaal Park Weerribben-Wieden zet met zijn partners in op ontwikkeling van duurzaam toerisme en duurzaam ondernemerschap. Versterking van de natuur en verbinding van mens en natuur is daarbij steeds het uitgangspunt. Bewoners, maatschappelijke instellingen, overheden en ondernemers in en om de Weerribben-Wieden voelen zich met het Nationaal Park verbonden. Samen zorgen ze voor sociaal-economische ontwikkeling en versterking van de leefbaarheid van het gebied.

Doorkijkje 2030

In het Beleidsprogramma Nationale Parken 2024-2030 (LNV, 2023) worden 5 doelen omschreven voor de ontwikkeling van de nationale parken in de komende jaren. Voor een aantal van die doelen geldt dat er komend jaar (2024) al projecten en activiteiten opgestart en/of gerealiseerd kunnen worden die het bereiken van de doelen dichterbij brengt. Daarnaast zullen er meerjarige projecten opgestart worden met een looptijd tot 2030. Samen moeten alle projecten en activiteiten een bijdrage leveren aan het streefdoel van 2030.

Dat streefdoel is een robuust National Park Weerribben-Wieden:

- dat verbonden is met de omgeving en de geschiedenis tastbaar maakt,
- waar de biodiversiteit floreert en het ecosysteem op orde is,
- waar bewoners en ondernemers verbonden zijn en bijdragen aan ontwikkeling en behoud,
- waar bezoekers gastvrij worden ontvangen en zich meerdaags en jaarrond begeven in en rond de natuurkern,
- waar de kwaliteit van de natuur voorop staat en economische ontwikkeling in balans is met de draagkracht van de natuur en de aarde,
- dat zorgt voor de verbinding van verschillende belangen door uiteenlopende partijen met elkaar in gesprek te brengen en broedplaats is voor ontwikkeling en dialoog.

In dit hoofdstuk nemen we je mee naar 2030. Een doorkijkje...

Bezoekers van Nationaal Park Weerribben-Wieden, vaak bewoners, maar even vaak bezoekers uit alle delen van de wereld, weten het park goed te vinden. Zij bezoeken het Nationaal Park via een netwerk van parkpoorten met hoogwaardige voorzieningen en attractieve waarde, die allemaal een deel van de gebiedsgeschiedenis vertellen, en gezamenlijk het hele verhaal. Dit in combinatie met verblijven in de natuur.

Bezoekers verplaatsen zich in het gebied met elektrische deelfiets, elektrische shuttlebus, per kano of fluisterboot of te voet. De ontwikkeling van meerdaagse wandel-, vaar- en fietstochten in samenwerking met ondernemers en de samenwerking en doorontwikkeling van de verschillende musea hebben gezorgd voor meer verblijfsbezoekers. Het aantal dagbezoekers is stabiel. Op drukke dagen wordt actief gestuurd op spreiding van bezoekers over de parkpoorten. Parkeerdruk is teruggedrongen door de aanleg van centrale parkeerplaatsen aan de randen van het gebied, waar de bezoeker op pad kan met een elektrische deelfiets, fluisterboot of zelfsturende elektrische shuttlebus.

Projecten als Barsbekerbinnenpolder en Baarlingerpolder hebben een impuls gegeven aan de biodiversiteit en de aantallen weidevogels. Nieuwe verdienmodellen voor de agrarische sector maken het voor de landbouw aantrekkelijk om een grotere rol te spelen in natuurbeheer en -ontwikkeling. Het herstel van landschapselementen als houtwallen, struweelhagen, sloten, poelen, natuurvriendelijke oevers, overjarig rietpercelen en kruidenrijke graslanden hebben een positief effect op de landschaps- en natuurwaarde en biodiversiteit.

Ecologische verbindingzones naar Rottige Meente, Drentsplateau, IJsseldelta en Kuinderbos zorgen voor grotere,

aaneengesloten natuurgebieden waar flora en fauna kunnen floreren.

De streekproducten van de makers uit het netwerk 'Lekkers uit de Kop' vinden hun weg naar het bord van de consument. Het aandeel biologisch in zuivel en vlees is verdubbeld en steeds vaker maken plantaardige eiwitten deel uit van het menu.

Bewoners zijn actief betrokken bij het behoud en beheer van het Nationaal Park. Als vrijwilliger bij 1 van de TBO's (terrein beherende organisaties), als groene voorlichter, IVN-natuurgids of stadsgids, tijdens de World Cleanup Day of Bomenaanplantdag of als bezoeker. Het besef dat 'natuur begint bij de achterdeur' is gegroeid en het aandeel groen en inheems in de tuin en rond de woning is toegenomen. Bewoners, bedrijven en bezoekers zijn bereid om ook een financiële bijdrage te leveren aan het behoud en de ontwikkeling van het Nationaal Park, door als 'vriend van' een bijdrage te leveren aan het NPWW Gebiedsfonds.

Kennis over de gebiedsgeschiedenis en de bijzondere flora en fauna en het belang om die te beschermen, in en rond het Nationaal Park, is toegenomen door programma's als Boswachter in de Klas en een lezingenreeks over de Landschapsbiografie. Er is een doorlopende leerlijn educatie, van het basisonderwijs tot aan volwasseneneducatie.

De Nationaal Park-organisatie faciliteert het gesprek in de samenleving over de transitieopgave in het landelijk gebied. Zij biedt een platform voor dialoog tussen bewoners, bedrijven, overheden en andere stakeholders. Met maatschappelijke partners als Duurzaam Steenwijkerland, de bibliotheek, sociaalwerk De Kop en ondernemersverenigingen zet zij in op verduurzaming en maatschappelijke betrokkenheid. Door ondernemers te inspireren

op het ontwikkelen van duurzame concepten en bedrijfsvoering en door projecten als Charter for Sustainable Tourism en Green Key-certificering. Door met de bibliotheek, als huiskamer van de stad, een platform voor dialoog te ontwikkelen. Door met Sociaalwerk De Kop bewoners te inspireren op natuurinclusief leven.

Doelen

Voor 2024-2030 formuleren we 5 doelen. Deze doelen zijn afgeleid van het Beleidsprogramma Nationale Parken 2024-2030 (LNV, 2023) en aansluitend op de missie van stichting Nationaal Park Weerribben-Wieden.

De doelen zijn:

1. Het versterken van de natuur-, landschaps-, erfgoed- en ruimtelijke kwaliteiten van Nationaal Park Weerribben-Wieden.
2. Ontwikkelen naar robuustere natuur- en landschapsgebieden met stevige natuurkernen in Nationaal Park Weerribben-Wieden.
3. Versterken van de unieke natuurbeleving in Nationaal Park Weerribben-Wieden, in balans met de draagkracht van de natuur en leefomgeving.
4. Nationaal Park Weerribben-Wieden in steviger verbinding met de samenleving.
5. De herkenbaarheid van Nationaal Park Weerribben-Wieden vergroten, ook als onderdeel van de gezamenlijke nationale parken.

Nationaal Park
Weerribben-Wieden

Doel 1

Het versterken van de natuur-, landschaps-, erfgoed- en ruimtelijke kwaliteiten van Nationaal Park Weerribben-Wieden.

Ieder nationaal park heeft een unieke identiteit: vanuit zijn natuurkwaliteit, ontstaans-geschiedenis en de samenhang tussen de aanwezige natuur- en landschapswaarden en cultureel erfgoed. Nationale parken versterken niet alleen de samenhang tussen de aanwezige natuur- en landschapswaarden en het cultureel erfgoed, ze verbinden ook de hoogkwalitatieve en unieke natuurkernen met het omringende landschap. Hiermee zetten ze de gebieds-identiteit krachtiger neer. De verbinding van natuur met het omliggende landschap geeft ook de mogelijkheid om natuur en recreatie met elkaar in balans te brengen.

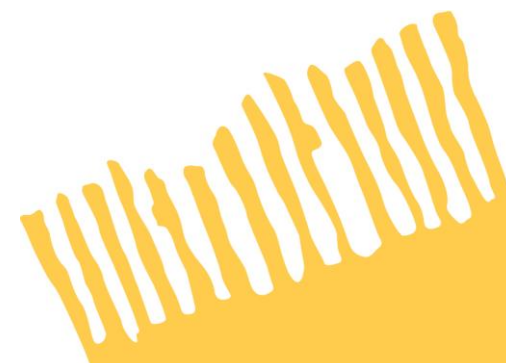
(Uit Beleidsplan Nationale Parken 2024-2030)

Speerpunten

- Versterken samenhang tussen de natuur- en landschapswaarden en het cultureel erfgoed door het aanjagen van de ontwikkeling van beleefbaar aanbod en het benadrukken van de samenhang in communicatiecampagnes en educatieprogramma's.
- Verbinden hoogkwalitatieve en unieke natuurkernen met het omringende landschap.
- Gebiedsidentiteit krachtiger neerzetten door het voeren van doelgroepgerichte campagnes.

Projecten

- Ontwikkelen erfgoedvisie
- Onderzoek rol musea als parkpoorten
- Van landschapsbiografie naar landschapsidentiteit
- Vaststellen Landschapsstrategie
- Immaterieel erfgoed en ambachten
- Ontwikkelen erfgoedroutes

Nationaal Park Weerribben-Wieden is het grootste aaneengesloten laagveenmoeras van Noordwest-Europa. Eén van de 21 Nationale Parken in Nederland, maar het enige park met het Europees predicaat Excellent Natuurbeheer. De Weerribben en De Wieden in de Kop van Overijssel vormen een waterrijke oase van rust en ruimte met rietlanden, hooilanden, moerasbossen, plassen, moerassen en trilvenen. De ongerepte horizon is uitzonderlijk in Nederland.

Het gebied is geen oernatuur, maar het resultaat van eeuwen van menselijke activiteit. De ontginning van de moerassen en het weggraven van veen vanaf de middeleeuwen vormden het landschap. Inpoldering van delen van het gebied in de 19^e/begin 20^e eeuw leidde tot het kenmerkende strokenlandschap en zorgde voor goede landbouwgrond. In de voormalige Zuiderzee kwam de Noordoostpolder, waardoor het gebied niet langer aan zee lag. De invloed van de mens op het gebied is onmiskenbaar, maar ook de natuur liet zich gelden. Door grote stormen en dijkdoorbraken in de 18^e eeuw ontstonden grote plassen. Veel eerder nog, tijdens de voorlaatste ijstijd, drukte een enorme ijskap de stuwwallen van Steenwijk-Paasloo en Vollenhove op. Gevolgd door het doorbreken van het water van de Vecht en de Rijn, waardoor een laagte ontstond die gevuld werd met moerassen en veen (Neefjes et al., 2023). Ontstaan door mensenhanden én de kracht van de natuur. Dat is Nationaal Park Weerribben-Wieden met haar omliggende gebieden.

NPLG en PPLG

Het landelijk gebied staat onder grote druk door intensief land- en watergebruik en door klimaatverandering. In het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG; Rijksoverheid, 2022) zijn

(inter)nationale doelstellingen voor natuur en stikstof, water en bodem, en klimaat geformuleerd. Het NPLG moet leiden tot een meer toekomstbestendige inrichting en gebruik van het landelijk gebied. Onder regie van de provincie is een concept Provinciaal Programma Landelijke Gebied (PPLG) opgesteld. Het concept PPLG is uitgewerkt in een algemeen deel en zes gebieden, waaronder Noordwest-Overijssel. Noordwest-Overijssel is uniek in kwaliteiten, maar ook uniek in opgaven. De natuur moet worden hersteld, broeikasgassen teruggedrongen, bodemdaling tegengegaan en het watersysteem robuuster gemaakt. De landbouw transformeert naar natuurinclusief met een rol in bodem- en waterbeheer, natuurdiensten en de productie van bio-based grondstoffen.

In de Gebiedsanalyse worden 7 aandachtspunten benoemd:

1. Aanpak stikstof en veenweide- en bodemdalingsproblematiek zijn een logische 2 eenheid.
2. Naar een robuust watersysteem waar gebruik en peil in balans zijn.
3. Bronmaatregelen zorgen voor reductie van stikstofemissie en robuustere natuur.
4. Versterken weidevogelgebieden biedt veel kansen.
5. Samenwerken tussen natuur en landbouw levert op.
6. Verdienmodellen maatschappelijke diensten essentieel voor duurzame landbouw.
7. Spreiding toerisme van belang voor leefbaarheid en sector.

(Gebiedsteam NWO, 2023).

Rol sNPWW

Nationaal Park Weerribben-Wieden kent een sterke samenhang tussen de ontstaansgeschiedenis, het cultureel erfgoed en de natuur- en landschapswaarden. Om deze samenhang te versterken en de gebiedsidentiteit te vergroten zet Nationaal Park Weerribben-Wieden zich in voor een betere balans tussen natuur, leefbaarheid en economie en het versterken van de verbinding tussen mens en natuur, landschap en erfgoed. Een sterke gebiedsidentiteit kan helpen om richting te geven aan ruimtelijke inrichting en behoud en herstel van de karakteristieken van het landschap (zie ook doel 2). Daarnaast is het de leidraad bij het stimuleren van de ontwikkeling van toeristisch en recreatief aanbod dat aansluit bij het karakter van het gebied (zie ook doel 3).

Stichting Nationaal Park Weerribben-Wieden is katalysator, aanjager of klankbord voor de gebiedsontwikkeling in en om het park. Daarbij neemt zij niet de regievoerende rol van de provincie of gemeente over. De stichting brengt verschillende belangen,

zoals natuur, recreatie, landbouw en leefbaarheid samen. In het bestuur met een brede vertegenwoordiging van maatschappelijke partners (tbo's, landbouw, riettelers, ondernemers, inwoners, ambachten en gemeente). En in de uitvoering van projecten door de werkorganisatie.

De stichting biedt een breed platform en klankbord voor het gesprek over de opgaven in het landelijk gebied met bewoners, bedrijven en overheden. De stichting zet met partners in op ontwikkeling van duurzaam toerisme en duurzaam ondernemerschap. Versterking van de natuur en verbinding van mens en natuur is daarbij steeds het uitgangspunt. Bewoners, maatschappelijke instellingen, overheden en ondernemers in en om het nationaal park voelen zich met het nationaal park verbonden (zie ook doel 4). Samen zorgen ze voor sociaal-economische ontwikkeling en versterking van de leefbaarheid van het gebied (zie ook doel 3).

Doel 2

Ontwikkelen naar robuustere natuur- en landschapsgebieden met stevige natuurkernen in Nationaal Park Weerribben-Wieden.

Het streefbeeld zet in op de ontwikkeling van nationale parken tot kwalitatief hoogstaande natuur- en landschapsgebieden. Ze zijn goed ingebed in een landschapsecologisch systeem en de natuurkernen zijn verbonden met het omliggende landschap. Inzet is ook om kansen voor de leefbaarheid en de sociaal-economische ontwikkeling van het gebied te benutten. Robuuster wil zeggen: grote en samenhangende arealen van (beschermde) natuurgebieden en landschappen die met elkaar en hun omgeving verbonden zijn. Dit versterkt de dynamiek en veerkracht van natuurlijke processen en daarmee de biodiversiteit.

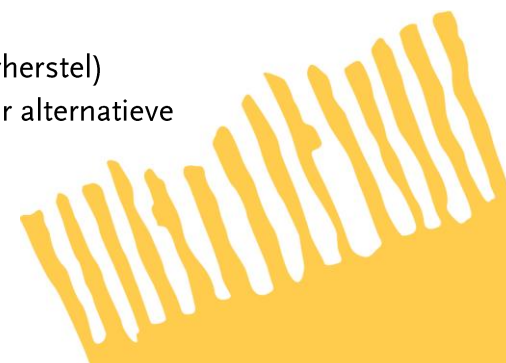
(Uit Beleidsprogramma Nationale Parken 2024-2030)

Speerpunten

- Vergroening buiten de natuurkern.
- Inventariseren staat van de natuur buiten de natuurkern.
- Onderzoek naar herstel landschapselementen.
- Haalbaarheidsstudie ecologische verbindingzones 360 graden rondom.

Projecten

- Klimaatadaptieve NP-tuinen
- Boomfeestdag
- Opschoondag/Clean up Day
- Citizen Science (natuurtellingen, waterkwaliteit)
- Effecten klimaatverandering op NPWW
- Onderzoek naar de kwaliteit van de natuur (buiten de natuurkern)
- De natuur een stem geven
- Cursus natuurbeheer
- Invasieve exoten
- Boeren van Blokzijl
- Terug naar toen (landschaps- en natuurherstel)
- Van binnen naar buiten (onderzoek naar alternatieve ecologische verbindingzones)

De afgelopen decennia zijn de kwaliteit van de natuur en de biodiversiteit fors afgenomen. Dit vraagt om een impuls om de natuur, het landschap en het bodem- en watersysteem te versterken. Op internationaal niveau zijn er afspraken gemaakt om dit te bewerkstelligen en klimaatverandering tegen te gaan. Denk hierbij aan de afspraken waar ook Nederland zich aan gecommitteerd heeft zoals de Sustainable Development Goals, waarbij we nu halverwege de tijdsperiode zijn, maar nog niet op de helft om deze doelen te behalen (SDG Nederland, 2023). Op de laatste VN-natuurtop in 2022 (COP15 in Montréal) heeft Nederland ook afgesproken om 30% natuur op het land en op zee te beschermen in 2030. Om dit te halen moet er nog een gebied zo groot als de provincie Utrecht aangewezen worden als beschermd gebied (Behagel, 2022). Duidelijk is dus dat er nog grote stappen te zetten zijn. Dit alles vraagt om grote veranderingen in het landschap en het landelijk gebied. Dit zorgt ervoor dat er opgaves op het landelijk gebied afkomen op het gebied van natuur en biodiversiteit, en het versterken van kwaliteit van de leefomgeving. Naast opgaves biedt dit ook kansen, voor bijvoorbeeld innovatieve ontwikkeling en een sterkere samenhang tussen het stedelijk en het landelijk gebied (LNV, 2023).

De kwaliteit van natuur en water staat onder druk door vele oorzaken. Deze milieudrukfactoren, zoals verlaging van het waterpeil, gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en emissies van stikstof, hangen sterk samen met de huidige intensieve landbouw. Het huidige en vastgestelde beleid is onvoldoende om de doelen voor natuur en water te halen, en de ambities voor klimaat (Fit for 55) waar te maken. Zo heeft op basis van de meest recente metingen (2018) slechts 26 procent van de beschermde planten- en diersoorten en 12 procent van de habitattypen een

zogeheten 'gunstige staat'. Ook voldeed in 2021 slechts 14 procent van de waterlichamen aan de KRW-doelen voor biologische kwaliteit (Planbureau voor de Leefomgeving, 2023).

Nationaal Park Weerribben-Wieden kan een rol vervullen in de uitvoering van het beleid rondom natuur en landschap in Overijssel, door in gezamenlijkheid met partners uit het gebied invulling te geven aan landelijke opgaves op een lokale schaal. Als verbinder van verschillende partijen (zowel op individueel en lokaal niveau als op het niveau van gemeente, provincie en gebiedsorganisaties) wordt er kennis en ervaring bij elkaar gebracht (zie ook doel 4). Hiermee kunnen we op een vernieuwende wijze bijdragen aan maatschappelijke en ruimtelijke ontwikkeling en zorgen voor onderling begrip, samenwerking en draagvlak. Daarnaast verbindt Nationaal Park Weerribben-Wieden natuur en landschap aan de ontstaansgeschiedenis en het erfgoed. Op deze manier wordt duidelijk hoe mens en natuur al heel lang verweven zijn in het gebied. Al decennialang zorgen natuur en landschap voor een gezonde basis als prettige leefomgeving en bron van inkomsten voor ondernemers en bewoners. Door de kwaliteit van de natuur en landschap te versterken en de meerwaarde hiervan te belichten, zullen ook bewoners en ondernemers profiteren.

De stichting speelt geen rol in natuurbeheer en -ontwikkeling in de natuurkern. Die verantwoordelijkheid ligt bij Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en particuliere grondeigenaren en pachters. In het Beheerplan Weerribben-Wieden van de provincie worden instandhoudingsdoelen beschreven voor habitatstypen en -soorten en vogels (Eenheid Natuur en Milieu, 2020). Voor het behalen van de natuurdoelen en het voorkomen van verslechtering van de natuur in de natuurkernen De Weerribben en De Wieden zijn

aanvullende maatregelen nodig, zo blijkt uit de natuurdoelanalyses (Eenheid Natuur en Milieu, 2023a, 2023b).

Stichting Nationaal Park Weerribben-Wieden kan wel een rol spelen in het robuuster maken van de natuur buiten het Natura2000-gebied. Door in te zetten op het vergroenen en klimaat-adaptief maken van steden en kernen. Of, door samen met de landbouw invulling te geven aan agrarisch natuurbeheer. Hierdoor wordt het gebied dynamischer, veerkrachtiger en rijker aan biodiversiteit.

Doel 3

Het versterken van de unieke natuurbeleving in Nationaal Park Weerribben-Wieden, in balans met de draagkracht van de natuur en leefomgeving.

Nationaal Park Weerribben-Wieden is als grootste aaneengesloten laagveenmoeras een uniek natuurgebied binnen Nederland en Noordwest-Europa, dat als thuisbasis dient voor vele kwetsbare soorten. Door bezoekers deze natuur te laten beleven ontstaat meer waardering voor de natuur en het landschap. Het is daarom ook belangrijk dat bezoekers en bewoners waar mogelijk toegang hebben tot deze unieke en bijzondere natuur. Recreatie kan namelijk leiden tot een groter bewustzijn van het belang van de natuur en natuurbeleving schept draagvlak voor het behoud hiervan.

(Uit Beleidsprogramma Nationale Parken 2024-2030)

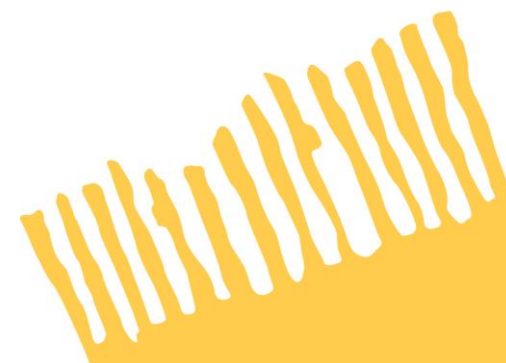
Speerpunten

- Verduurzamen toerisme i.s.m. Charter for Sustainable Tourism.
- Duurzaamheidsstrategie voor het Nationaal Park als organisatie, maar ook als bestemming (2024-2025).

- In kaart brengen van huidige bezoekersaantallen en bezoekersstromen via Resono en Boost.
- Opstellen bezoekersmanagement plan (2025-2027).
- Het verkennen van verschillende verdienmodellen en het starten van een pilot voor een gebiedsfonds.
- Ondersteuning bieden bij het verder uitrollen van het smart mobility en HUBs netwerk.

Projecten

- Charter for Sustainable Tourism
- Duurzaam toerisme en recreatie
- Duurzaamheid binnen sNPWW
- Bezoekersmanagementplan
- Bezoekersaantal en profielen in kaart brengen
- Verdienmodellen Nationaal Park
- Parkpoorten (waaronder Station Steenwijk, BC De Wieden & EWC, Museum Tuks T-huis, dependance Zuiderzeemuseum)
- Smart Mobility
- Onderzoek meerwaarde milieuzones
- De alternatieve schijf van vijf

Nationaal Park Weerribben-Wieden kan een unieke en kleinschalige natuurbeleving bieden, waarbij de recreatieve voorzieningen en natuurbeleving aansluiten bij de waarden en identiteit van het nationale park. Dit zorgt voor een duurzame ontwikkeling van toerisme en recreatie in balans met de bestaande natuur en het landschap. Aan de andere kant groeit het aantal toeristen dat ons land en dus ook Nationaal Park Weerribben-Wieden bezoekt gestaag door. In 2023 trekt Nederland naar verwachting ruim 20 miljoen internationale gasten. Ten opzichte van vorig jaar is dat een toename van 30%. Daarnaast blijven Nederlanders ook graag op vakantie gaan in eigen land. Hierdoor zal het aantal Nederlandse toeristen in 2023 naar verwachting stabiel blijven met bijna 29 miljoen (NBTC, 2023).

Om hoogwaardige en duurzame recreatie en natuurbeleving te kunnen bieden voor bewoners en toeristen, moet er een goede balans gevonden worden tussen toerisme, draagkracht van de natuur en leefbaarheid. Hiervoor moeten de economische kansen die toerisme biedt optimaal benut worden, terwijl de negatieve impact op zowel natuur als leefbaarheid zoveel mogelijk beperkt worden. Dit vraagt om goed bezoekersmanagement waarbij beleving en bescherming van de natuur in balans zijn. Hierbij wordt ingezet op recreatievoorzieningen en natuurbeleving die passen bij de identiteit van het Nationaal Park. In de natuurkernen staat natuurbescherming voorop en is er alleen ruimte voor kleinschalige en unieke natuurbeleving die laat zien wat Nationaal Park Weerribben-Wieden onderscheidt van andere natuurgebieden. In de randen om de natuurkern heen is ruimte voor recreatieve beleving en economische ontwikkeling. Economische activiteiten in en rond Nationaal Park Weerribben-Wieden dragen bij aan de veerkracht van natuur en landschap en

aan de verbinding van het Nationaal Park met de samenleving (LNV, 2023). Om bezoekers te spreiden over een groter gebied zullen herkenbaarheid, voorzieningen en recreatieve infrastructuur rondom het Nationaal Park verbeterd moeten worden. Op langere termijn kan dit bijdragen aan de voorzieningen en leefbaarheid van bewoners, de identiteit van het gebied versterken en de natuurkern ontlasten. Deze inzet past zo in een duurzame natuurinclusieve toeristische ontwikkeling.

Duurzaamheid

Sinds een aantal jaar staan we voor grote duurzaamheidsuitdagingen: de aarde warmt op, er is een sterke afname in biodiversiteit en de leefruimte van mensen over de hele wereld staat onder druk. Voor een groot deel is dit te wijten aan het grondstoffengebruik voor productie van goederen, voedsel en energie, met bijbehorende milieueffecten die systematisch de grenzen van de aarde overschrijden. We hebben de plicht om aan toekomstige generaties een leefbare planeet na te laten. Hierom heeft de Nederlandse overheid zich als doel gesteld om in 2050 circulair te zijn. Dit houdt in dat alle milieueffecten van het Nederlandse grondstoffengebruik binnen de planetaire grenzen vallen. Hierbij doelen zij op een reductie van primaire abiotische grondstoffen (mineralen, metalen en fossiel) van 50% in 2030 en van 100% in 2050 (ten opzichte van 2016). Denk hierbij ook aan het bijdragen aan klimaatbescherming en biodiversiteit, het creëren van een schoon milieu en een veilige en schone leefomgeving, en het bijdragen aan de leveringszekerheid van grondstoffen (Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat et. al., 2023). De beleidsdoelen van het Rijk worden door vrijwel alle decentrale overheden ondersteund. Ook provincie Overijssel heeft

de doelstellingen van het Rijk overgenomen (Team PDOA, 2022), waardoor we hier ook in de Weerribben-Wieden mee te maken gaan krijgen.

Om de aarde leefbaar te houden voor toekomstige generaties, is het belangrijk om samen met verschillende sectoren aan te slag te gaan om op innovatieve wijze het grondstoffengebruik omlaag te brengen en kringlopen te sluiten. Hiervoor bestaan geen one-size-fits-all-oplossingen, maar is maatwerk nodig. Daarom zal stichting Nationaal Park Weerribben-Wieden samen met ondernemers en andere organisaties die inzetten op duurzaamheid (zoals stichting Duurzaam Steenwijkerland) op zoek gaan naar duurzame oplossingen voor bedrijven. Samen kunnen we zowel grote als kleine bedrijven inspireren en op weg helpen.

Daarnaast zijn er ook nog grote stappen te behalen voor stichting Nationaal Park Weerribben-Wieden zelf. Duurzaamheid komt naar voren in veel aspecten van onze organisatie, bijvoorbeeld hoe we omgaan met energie, water en afval op het kantoor maar het roept ook vragen op rondom woon-werkverkeer en de organisatie van evenementen. Daarom zal er ook gewerkt moeten worden aan plannen om onze organisatie zelf te verduurzamen.

Doel 4

Nationaal Park Weerribben-Wieden in steviger verbinding met de samenleving

Als mensen sterker verbonden zijn met de natuur en het landschap, hebben ze er meer waardering voor en ontstaat er meer draagvlak voor bescherming ervan. De nationale parken spelen een belangrijke rol in deze verbinding. De organisaties van de nationale parken doen dat niet alleen in het gebied dat is aangewezen als nationaal park, maar juist ook met allerlei partijen in een veel breder gebied om het park heen – onder de vlag van het nationaal park. Zij zorgen dat bewoners, maatschappelijke instellingen, overheden en ondernemers in en om het park zich verbonden voelen met het nationaal park.

(Uit Beleidsprogramma Nationale Parken 2024-2030)

Speerpunten

- Vergroten (naams)bekendheid stichting en Nationaal Park.
- Vergroten kennis over unieke natuur- landschaps- en erfgoedwaarden door ontwikkelen lezingenreeks gebaseerd op

de Landschapsbiografie, in samenwerking met IVN, TBO's en de bibliotheek.

- Vergroten betrokkenheid van bewoners door verbreden van de avonden met de Plaatselijk Belangen (bewonersorganisaties).
- Vergroten participatie van bewoners door vaststellen social media strategie vanuit pijlers natuur-erfgoed-landschap-actief.
- Vergroten betrokkenheid van kinderen en jongeren door het ontwikkelen programma's PO en VO vanuit de Landschapsbiografie.
- Meer betrokken kinderen en jongeren door uitbouw aantal leden jeugdnatuurclubs en junior rangers.
- Vergroten aantal distributiepunten en participanten streekproducten Lekkers uit de Kop.
- De participatie bij veranderingen in het landelijk gebied vergroten door bewoners, bedrijven en andere stakeholders een stem te geven in plan- en besluitvorming.

Projecten

- Leefbaarheidsmonitor 2024 (lusten en lasten toerisme)
- Communicatie sNPWW (bekendheid werk stichting vergroten; educatieprogramma bewoners; lezingenreeks Landschapsbiografie; meer communiceren over natuurbeheer; social media strategie)

- Vergroten participatie en betrokkenheid bewoners (alle bewoners betrekken, niet alleen PB's; koffiemomentjes organiseren; educatieprogramma voor bewoners; sessies per kern; ambassadeurs van het landschap; artikelenreeks Landschapsbiografie)
- Betrokkenheid jongeren vergroten (Jeugdzetel in het bestuur; Groen Traineeship ism IVN; lesbrief onderwijs PO + VO Landschapsbiografie; meer aandacht voor scholenprojecten; Nationaal Park in de klas; ecosim)
- Dag van het Nationaal Park ism IVN
- Beleefweek ism IVN
- Streekproductenlijn Lekkers uit de Kop
- Burgerberaad Landschap van de toekomst
- Kwartetspel NP Weerribben-Wieden

Inwoners, ondernemers en bezoekers genieten samen van de unieke waarde van de natuur en het erfgoed in het landschap. Zij zijn gelijkwaardige doelgroepen:

1. **Bewoners** hebben belang bij een aantrekkelijke, vitale en veilige leef- én recreatieomgeving met voldoende werkgelegenheid.
2. **Bedrijven** willen groeien en profiteren van het toenemend aantal bezoekers.
3. **Bezoekers** willen een aantrekkelijke ervaring en zoeken aanbod dat aansluit bij hun interesses.

Bewoners, bezoekers en bedrijven sterker verbinden met de natuur, het erfgoed en het landschap, zodat ze er meer waardering voor krijgen en er meer draagvlak ontstaat voor de bescherming ervan. Bij dit gedeelde belang zit de kans op synergie en een coalitie. Nationaal Park Weerribben-Wieden speelt daarin een belangrijke rol.

Zij zorgt dat bewoners, maatschappelijke instellingen, overheden en ondernemers in en om het park zich verbonden voelen met het Nationaal Park. Ruimte voor ondernemerschap levert een belangrijke bijdrage aan de verbinding van het Nationaal Park met de samenleving en is een belangrijke economische pijler.

De voorgestelde ontwikkeling daarbij is dat de economische activiteiten in en rond het Nationaal Park geen afbreuk doen aan de veerkracht van natuur, erfgoed en landschap en een bijdrage leveren aan het vergroten van de brede welvaart. Bijvoorbeeld door het op peil houden van voorzieningen in de kleine kernen.

Boerenbedrijven en recreatieondernemers in en om het park ontwikkelen producten die aansluiten bij de parkidentiteit, zoals de

streekproductenlijn Lekkers uit de Kop en overnachtingsmogelijkheden in de natuur. De aanwezigheid van andere ondernemers (punterbouwers, rietsnijders, corsobouwers etc.) levert ook een belangrijke bijdrage aan de identiteit van het gebied. Door de gebiedsidentiteit als vertrekpunt te nemen voor activiteiten in het park, krijgen de inwoners, ondernemers en bezoekers het 'parkgevoel' overal mee. Vanuit de gebiedsidentiteit kunnen innovatieve activiteiten en ondernemingen worden ontwikkeld. Het nationaal park is een product van de samenwerking in een regio, zodat de regionale gemeenschap zich identificeert met het gebied, er trots op is en het in stand wil houden en versterken. De waarden van het nationaal park dragen bij aan de sociaaleconomische ontwikkeling van en de leefbaarheid voor de regionale gemeenschap en de ondernemers in het gebied.

Het Nationaal Park bespreekt met de ondernemers wat ze voor elkaar kunnen betekenen en hoe zij samen een verduurzamingslag (zie ook doel 3) kunnen maken. Inzet is om vanuit ondernemerschap in te spelen op de kansen die natuur, erfgoed en landschap bieden. Een voorbeeld zijn boeren die naar natuur-inclusieve landbouw overstappen, gecombineerd met een recreatief aanbod. Of erfgoedaanbieders die zich ook richten op de zakelijke markt met vergaderarrangementen en evenementen. Ondernemers in en om de nationale parken kunnen hun producten verbinden aan het Nationaal Park, bijvoorbeeld door de verkoop van streekproducten.

Bewoners

Bewoners hebben een sterke binding met hun eigen woonplaats én het Nationaal Park. Wel is de kennis en het bewustzijn over de identiteit, de kenmerkende natuur en de geschiedenis beperkt

(Schrader, 2023). Aan de ene kant zijn veel bewoners economisch verbonden met het gebied, omdat ze er werken en/of ondernemen in natuurbeheer of in de recreatiesector. Aan de andere kant ervaren bewoners soms overlast, van natuurbeschermende maatregelen of toerisme (ZKA Leisure Consultants, 2022).

Door de kennis van de bewoners over ontstaansgeschiedenis, natuur-, erfgoed en landschapswaarden te vergroten zorgt Nationaal Park Weerribben-Wieden dat er meer draagvlak ontstaat voor gebiedsherstel en -behoud.

Educatie speelt hierin een belangrijke rol. Samen met IVN is een scholenprogramma ontwikkeld, waardoor meer dan 1500 basisschool leerlingen jaarlijkse een bezoek brengen aan het Nationaal Park. Komende jaren willen we nadrukkelijk ook binnen de scholen een grotere rol spelen. Met lespakketten over de ontstaansgeschiedenis van het gebied en de karakteristieke waarden. Om daarmee het besef te laten groeien dat de natuur begint bij de achterdeur.

Het landelijkgebied gaat de komende jaren veranderen, zoals omschreven in het NPLG en PPLG (zie ook doel 1). Er moet meer ruimte komen voor nieuwe natuur, er moeten huizen worden gebouwd en de landbouw ontwikkelt zich tot extensievere kringloop landbouw, met een groter aandeel in natuurbeheer en -behoud. De Nationaal Park-organisatie kan een rol spelen in het vormgeven van deze veranderingen in het landelijk gebied. Door als platform het gesprek over deze veranderingen aan te jagen. Door samen met bewoners, bedrijven en maatschappelijke partners de gebiedsidentiteit vast te stellen en na te denken over het landschap van de toekomst zorgen we voor meer verbondenheid.

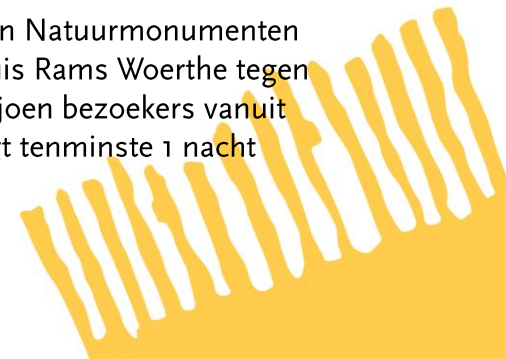
Bedrijven

Ruimte voor ondernemerschap een belangrijke bijdrage aan de verbinding van het nationaal park met de samenleving. Ondernemerschap is cruciaal voor de ontwikkeling van de parken en de gebieden daaromheen. Er wordt daarbij ingezet op groene groei. Economische activiteiten in en rond het nationaal park dragen bij aan de veerkracht van natuur en landschap en aan de verbinding van het nationaal park met de samenleving. Vanuit de gebiedsidentiteit kunnen recreatieondernemers nieuw aanbod ontwikkelen dat kwaliteitsbezoekers aanspreekt en zorgt voor meerdaags en jaarrond bezoek, beter verspreid door het Nationaal Park. Met het programma Gastheer/Gastvrouw van het Landschap maken we de recreatieondernemer ambassadeur van het Nationaal Park. De ondernemer kan de gasten informeren over het gebied en daarmee zorgen voor een waardevolle klantervaring.

Met de campagne 'Mooi dat je d'r bent' geeft stichting Nationaal Park uitvoering aan de opdracht van de gemeente om gebiedsmarketing en -promotie te doen (zie ook doel 5). Deze multichannel-campagne (radiocommercials, billboards, gebiedsmagazine en -folders, UITloper, social media) richt zich op de kwaliteitsbezoeker, met als doel meerdaags, jaarrond bezoek te stimuleren. In samenwerking met Businessclub Steenwijkerland en KHN rollen we de merkidentiteit en aanbodscan verder uit.

Bezoekers

De bezoekerscentra van Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten ontvangen jaarlijks 160.000 gasten. Villahuis Rams Woerthe tegen de 15.000 bezoekers. Giethoorn heeft 1 miljoen bezoekers vanuit de hele wereld. De verblijfsbezoeker (brengt tenminste 1 nacht

door in het gebied) is goed voor bijna 600.000 overnachtingen en komt voornamelijk (83%) uit Nederland (MarketingOost, 2023).

Gegevens over het aantal dagbezoekers worden niet centraal verzameld. Dat maakt het zien van kansen om bezoekers te spreiden over het seizoen en of het gebied beperkt. Daarom wordt in samenwerking met MarketingOost en de gemeente een tool ontwikkeld om bezoekersstromen inzichtelijk te maken (zie ook doel 3).

De kwaliteitsbezoeker wordt met het gebiedsmagazine, de Weerribben-Wieden-app, UITloper en serie folders geïnformeerd over het unieke karakter van het Nationaal Park en aangespoord dat te voet, per fiets of kano/fluisterbootje te ontdekken. Het verhaal van Weerribben-Wieden wordt verteld aan de hand van 4 verhaallijnen: Het Nationaal Park, Steenwijk en het hoge land, Zuiderzeestadjes en Giethoorn en de vaartdorpen. Het wandelnetwerk met meer dan 30 startpunten en het fietsknooppuntennetwerk worden nadrukkelijk onder de aandacht gebracht.

Doel 5

De herkenbaarheid van NP Weerribben-Wieden vergroten, ook als onderdeel van de gezamenlijke nationale parken

De collectie van alle nationale parken is meer dan de som der delen. De nationale parken presenteren zich gezamenlijk en vertellen samen het verhaal van de natuur en het landschap in Nederland om zo de eenheid van het stelsel van nationale parken uit te stralen. Elk nationaal park draagt bij aan het gezamenlijke verhaal vanuit zijn eigen identiteit en karakter. Elke Nederlander weet dat ons land nationale parken heeft en is er trots op. De gezamenlijke marketing-, educatie- en communicatieactiviteiten van de nationale parken stimuleren en ondersteunen dit, zodat de nationale parken een bekend en geliefd fenomeen worden.

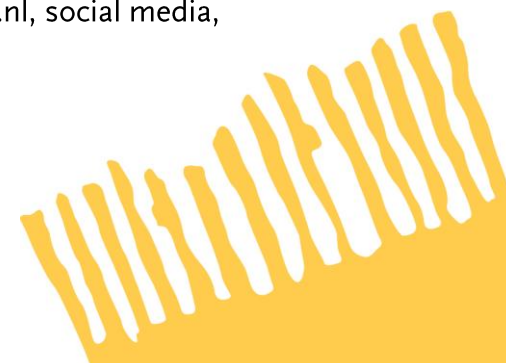
(Uit Beleidsprogramma Nationale Parken 2024-2030)

Speerpunten

- Naamsbekendheid verhogen
- Merk laden in het gebied.
- Focus op binnenlandse kwaliteitsbezoeker; Vergroten aandeel internationale kwaliteitsbezoekers.

Projecten

- Campagne gericht op Nationale kwaliteitsbezoeker
- Campagne gericht op Internationale kwaliteitsbezoeker:
- Gemeenschappelijke verhaal van de Nederlandse Nationale Parken vertellen
- Verhaal Nationaal Park Weerribben-Wieden vertellen
- Gebiedsidentiteit verhaal laten vertellen door bedrijven in het gebied
- Aanbod helpen ontwikkelen:
- Analytics voor website en app
- Samenwerking randgemeenten, waterschap, andere Nederlandse Nationale Parken en Nationale Parken Bureau, MarketingOost: Visitweerribbenwieden.nl, social media, strategie en onderzoek

Bijna elke Nederlander weet dat ons land nationale parken heeft en is er betrokken bij. De nationale parken presenteren zich gezamenlijk en vertellen samen het verhaal van de natuur en het landschap in Nederland. NP Weerribben-Wieden draagt bij aan het gezamenlijke verhaal vanuit zijn eigen identiteit en karakter. De nationale en internationale natuurwaarden van Nationaal Park Weerribben-Wieden zijn bijzonder en hoog. Om dit duidelijk voor het voetlicht te brengen, onderneemt het Nationaal Park activiteiten op het gebied van marketing, communicatie en educatie (zie ook doel 4).

In 2022 is het Gebiedsmarketingplan 2023-2025 voor Nationaal Park Weerribben-Wieden uitgebracht. Centrale doelstelling hierin is om meer bezoekers te trekken, meerdaags en jaarrond. Waarbij we de unieke natuurkern promoten, maar daarnaast juist bezoek aan de natuur, het landschap en de cultuur hieromheen stimuleren. Verleiden tot spreiden, in plaats en tijd. De natuur is de basis van ons bestaan en vanuit dit fundament is er een stevige basis voor leefbaarheid en economie.

Speerpunten uit het Gebiedsmarketingplan zijn ook in 2024 nog sturend voor de beoogde doelstellingen en plannen. Om aan Doel 5 te werken, is het belangrijk te werken vanuit de doelgroep; voor wie willen we herkenbaar zijn. Daarna zullen promotionele activiteiten ten aanzien van herkenbaarheid toegelicht worden. Vervolgens zal beschreven worden hoe aanbod kan bijdragen aan herkenbaarheid.

Focus op de Kwaliteitsbezoeker

Dit is een bezoeker die niet seizoensgebonden is, meerdaags in het gebied verblijft, een hoge betalingsbereidheid heeft en zich

verbonden voelt met het gebied. Deze verbondenheid is te koppelen aan de interesse in cultuur, landschap, natuur en de geschiedenis van het gebied, waarbij ze juist ook de randen en minder bekende plekken van het Nationaal Park ontdekken.

Nederlandse kwaliteitsbezoeker

Uit onderzoek is gebleken dat de segmentatiedoelgroepen Inzichtzoeker en Verbindingzoeker het best passen in het profiel van de Kwaliteitszoeker (Leferink, 2023). Het overzicht van de kenmerken van de Kwaliteitsbezoeker is te vinden in bijlage 3. Deze groep vormt 26 % van de Nederlandse bevolking. De Rustzoeker is een doelgroep die niet meegenomen is in de definiëring van de Kwaliteitsbezoeker, omdat deze groep vooral woonachtig is in het gebied. Toch nemen we de Rustzoeker mee in de promotie, omdat het aanbod dat te vinden is in het Nationaal Park wel aantrekkelijk is voor deze groep.

Buitenlandse kwaliteitsbezoeker

De Duitse en Belgische toerist bezoekt Nederland het meest. Gezien de stijgende bezoekersaantallen van deze twee bezoekers is het voor Nationaal Park Weerribben-Wieden interessant om hierop te richten. NBTC (2023b) heeft uit de resultaten van recent onderzoek nieuwe persona's ontwikkeld voor de Internationale toeristen die Nederland bezoeken. Na analyse past het profiel van Ben en Sophie het best bij ons. Ben, omdat hij hier al komt en Sophie, omdat dit een doelgroep is die wij graag aan willen trekken. Deze persona is erg begaan met duurzaamheid en natuur en bezoekt deze ook graag. Een link naar de paspoorten is te vinden in bijlage 4.

VERWACHTING VERBLIJFSTOERISME 2023						
ALLE ACCOMMODATIES	Gasten (x 1.000)					
	2019	2020	2021	2022	2023*	+/-
Binnenlands	25.787	20.035	25.472	28.602	28.930	1%
Inkomend						
<u>Europa</u>	16.051	6.547	5.577	13.512	17.105	27%
- Duitsland	6.175	3.283	2.471	5.939	7.000	18%
- België	2.507	1.102	1.100	2.162	2.440	13%
- Verenigd Koninkrijk	2.402	595	209	1.333	1.950	46%
- Frankrijk	963	386	413	816	970	19%
- Overig Europa	4.004	1.181	1.384	3.262	4.750	46%
<u>Amerika</u>	2.181	384	350	1.498	2.090	40%
- USA	1.564	266	246	1.070	1.560	46%
<u>Azië</u>	1.473	253	240	686	1.070	56%
- China (incl. Hong Kong)	369	54	33	82	180	118%
<u>overige continenten</u>	424	81	80	251	415	66%
Subtotaal inkomend	20.129	7.265	6.248	15.948	20.680	30%
Totaal	45.916	27.301	31.720	44.550	49.610	11%

* Geactualiseerde verwachting 2023 voor binnenlands & inkomend toerisme, mede gebaseerd op CBS-cijfers van de eerste zeven maanden van 2023 (afgerond op vijfduizendtallen)
+/- Verwachte ontwikkeling (groei of krimp) in procenten voor 2023 t.o.v. 2022

Fig 1: Verblijfstoerisme in Nederland 2023 (NBTC, 2023a)

Bezoekers, bewoners en bedrijven als doelgroep

Doel is om de herkenbaarheid van NP Weerribben-Wieden te vergroten. Niet alleen bij bezoekers, maar juist ook bij bewoners en bedrijven. We maken hierbij onderscheid tussen herkenbaarheid als in de zin van weten wat het NP is en herkenbaarheid in de zin van naamsbekendheid. In het eerste geval gaat het om een gevoel van herkenning, een gevoel van verbondenheid. Hiertoe dragen de resultaten van het project Gebiedsidentiteit bij. De waarden van het Nationaal Park dragen bij aan de sociaaleconomische ontwikkeling van en de leefbaarheid voor de regionale gemeenschap en de ondernemers in het gebied. In het tweede geval gaat het er om in hoeverre mensen buiten het Nationaal Park de naam Weerribben-Wieden kennen, het weten te liggen én geprikkeld worden om het te bezoeken.

Bewoners en bedrijven

Op basis van interviews met diverse betrokkenen uit het gebied, zoals bewoners, natuurorganisaties en ondernemers en een online vragenlijst die door inwoners is ingevuld, is het karakter van Nationaal Park Weerribben-Wieden vastgesteld: een eigenzinnige hartelijke. Het karakter is vertaald naar zogenaamde merkwaarden weergegeven in een merkhuis en praktische tips voor gebruik in communicatie en aanbod in een merkgids. 'Mooi dat je d'r bent' is een slogan die dit gevoel versterkt. Het gebied en diens inwoners zijn eigenzinnig en hartelijk. De bedoeling van de slogan is dan ook om iedereen in het Nationaal Park dit parkgevoel samen te laten uitstralen en te zeggen tegen bezoekers, nieuwe bewoners en medewerkers: Mooi dat je d'r bent!

Fig 2: Merkhuis (Nationaal Park Weerribben-Wieden, 2023)

Door de gebiedsidentiteit als vertrekpunt te nemen voor activiteiten in het park, krijgen bezoekers, maar ook bedrijven en bewoners het parkgevoel overal mee. Vanuit de gebiedsidentiteit kunnen innovatieve activiteiten worden ontwikkeld door en voor bedrijven door de werkorganisatie. Gebiedseducatie en de gastheren/ gastvrouwen van het landschap spelen hierin ook een belangrijke rol. Door het stimuleren van gebruik van de slogan *Mooi dat je d'r bent*, met als ondersteuning de merkgids kunnen we ons gezamenlijke verhaal zichtbaar en herkenbaar maken.

Bezoekers

De gebiedspromotiecampagne van 2023 had als voornaamste doel naamsbekendheid creëren. In januari 2024 zal de laatste serie radiocommercials in combinatie met snelwegreclame plaatsvinden. Plan voor 2024 is om reclame in te zetten op plekken daar waar de Nederlandse, Duitse en Belgische kwaliteitsbezoeker zich bevindt. Door gericht te promoten, kunnen we het effect hiervan ook beter meten. Centraal in de nieuwe campagne zal het eigenzinnige hartelijke karakter staan. Hiervoor is nieuw beeldmateriaal nodig en zal het gebied een 'gezicht' krijgen. De uitingen zullen vooral gericht zijn op de 'droomfase' van de google customer journey; daar waar men zich laat inspireren, wordt aangesproken op emotie en er iets ontstaat waardoor men graag naar Nationaal Park Weerribben-Wieden gaat.

Aanbod

Vanuit de gebiedsidentiteit kunnen recreatieondernemers nieuw aanbod ontwikkelen dat kwaliteitsbezoekers aanspreekt en zorgt voor meerdaags en jaarrond bezoek, beter verspreid door het Nationaal Park.

Plattelandsvakantie

Uit 'Onderzoek naar de potentie van plattelandsvakanties in Nederland' (NBTC, 2023b), blijkt dat Nationaal Park Weerribben-Wieden een aantrekkelijke plek is. Dit onderzoek is uitgevoerd onder Nederlandse, Belgische en Duitse toeristen. Het platteland is het landelijke gebied buiten de steden, waarbij landbouw en natuur een rol spelen. Dit kunnen bijvoorbeeld vakanties zijn tussen de weilanden, in een klein dorpje of op/nabij een (voormalig) boerenbedrijf. Verder kan het om een langere vakantie

gaan, maar bijvoorbeeld ook om een weekend weg. Redenen om een plattelandsvakantie te ondernemen zijn o.a. rust, ruimte en natuur. De potentie voor plattelandsvakanties in Nederland is groot. Qua profiel is de geïnteresseerde/potentiële groep wat jonger en hoger opgeleid dan de groep die niet geïnteresseerd is in een plattelandsvakantie in Nederland. 3 tot 5 nachten is de meest overwogen verblijfsduur voor een plattelandsvakantie. Vlamingen kiezen ook relatief vaak een kortere vakantie (van 1 tot 2 nachten) en Duitsers geven vaker aan 6 tot 9 nachten te willen verblijven. Lente is over het algemeen het voorkeursseizoen voor een plattelandsvakantie in Nederland. De zomer en herfst worden ook in hoge mate overwogen (NBTC, 2023b).

Aanbodzelfscan

Na onderzoek naar wensen en behoeften en het opstellen van het profiel van de Kwaliteitszoeker (Leferink, 2023), is er een tool ontwikkeld, waarmee een ondernemer zijn aanbod kan toetsen op geschiktheid voor de Kwaliteitsbezoeker. Hiermee kunnen wij ondernemers helpen het aanbod en communicatie af te stemmen op de gebiedsidentiteit en de wensen van de kwaliteitsbezoeker, daarbij lettend op jaarrond aanbod om de spreiding van bezoekers te stimuleren. Tevens worden er tips gegeven hoe aanbod ontwikkeld kan worden. Dit kan de ondernemer helpen meerdaags, jaarrond aantrekkelijk te zijn voor de kwaliteitsbezoeker.

Jaarrond aantrekkelijk

Het doel is, naast meerdaags, ook jaarrond aantrekkelijk te zijn als gebied. Op deze manier kunnen bezoekers verleid worden om te spreiden in tijd. Het huidige aanbod zal hiervoor geanalyseerd

moeten worden, in hoeverre er werkelijk aanbod is dat jaarrond aangeboden wordt.

Slimme data voor inzicht op impact

Momenteel voert MarketingOost een onderzoek uit naar bezoekersstromen in Nationaal Park Weerribben-Wieden. Dit wordt uitgevoerd met behulp van Resono, in opdracht van Gemeente Steenwijkerland. Resultaten zullen input zijn voor een Bezoekersmanagementplan.

Daarnaast is het plan om de analyse van de cijfers van de Weerribben-Wieden app én de npweerribbenwieden.nl website uit te besteden aan een bedrijf dat hier expert in is. Reden is dat er binnen de werkorganisatie tijd én kennis ontbreekt om dit belangrijke speerpunt gedegen op te pakken voor 2024. Terwijl er juist wel behoefte is aan analyse van cijfers en uitkomsten hiervan, zodat hierop gestuurd kan worden.

Bronnenlijst

- Behagel, J. (2022, 7 december). *Vijf vragen over '30 by 30', de ambitie van de biodiversiteits-top*. WUR. <https://www.wur.nl/nl/nieuws/vijf-vragen-over-30-by-30-de-ambitie-van-de-biodiversiteits-top.htm#:~:text=De%20EU%2C%20du%20ook%20de,kortweg%20'30%20by%2030'>.
- Eenheid Natuur en Milieu. (2020). *Natura 2000-beheerplan definitief: De Wieden en Weerribben*. Provincie Overijssel.
- Eenheid Natuur en Milieu. (2023a). *Natuurdoelanalyse De Wieden*. Provincie Overijssel.
- Eenheid Natuur en Milieu. (2023b). *Natuurdoelanalyse Weerribben*. Provincie Overijssel.
- Gebiedsteam NWO. (2023). *Gebiedsprogramma Noordwest Overijssel: Overijssels programma landelijk gebied (vijfde concept)*. Provincie Overijssel.
- Leferink, M. (2023). *YP Verantwoordingsdocument NPWW*.
- MarketingOost. (2023). *Recreatie en Toerisme in Weerribben-Wieden 2022*.
- Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, & Ministerie van Buitenlandse Zaken. (2023). *Nationaal Programma Circulaire Economie 2023-2023*. Rijksoverheid.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV), (2023). *Beleidsprogramma Nationale Parken 2024-2030*: Op weg naar veerkrachtige, beleefbare nationale parken.
- Nationaal Park Weerribben-Wieden. (2023). *Merkgids Nationaal Park Weerribben-Wieden*.
- NBTC, (2023a). *Verblijfstoerisme in Nederland in 2023* - Geactualiseerde verwachting verblijfstoerisme.
- NBTC (2023b). *Onderzoek naar de potentie van plattelandsvakanties in Nederland*.
- Neefjes, J., Bleumink, H., & Grootjans, A. (2023). *Landschapsbiografie Weerribben-Wieden*. Stichting Nationaal Park Weerribben-Wieden.

Planbureau voor de Leefomgeving. (2023). **Balans van de leefomgeving: Toekomstbestendig kiezen, rechtvaardig verdelen.**

Rijksoverheid. (2022). **Ontwikkeldocument Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG).**

Schrader, F. (2023). **Adviesrapport: Vergroten van de betrokkenheid onder de inwoners van de gemeente Steenwijkerland.** Hogeschool Saxion.

SDG Nederland. (2023, 6 september). **Dit zijn de Sustainable Development Goals - SDG Nederland.** <https://www.sdgnederland.nl/de-17-sdgs/>

Team PDOA. (2022). **Overijsselse Circulaire Economie Rapportage.** Provincie Overijssel.

Stichting Nationaal Park Weerribben-Wieden. (2020). **Projectplan Nationaal Park Weerribben Wieden : Naar een Nationaal Park Nieuwe Stijl.**

ZKA Leisure Consultants (2020). **Dashboard Impact Toerisme. Giethoorn.** Gemeente Bertocchi D., Camatti, N., Giove, S., & van der Borg, J. (2020).

Venice and Overtourism: Simulating sustainable development scenarios through a Tourism Carrying Capacity Model. Sustainability, 12, 512.

Steenwijkerland.

